

Vänsterpress om Ukraina-kriget mitten av april 2022

Denna upplaga av ”Vänsterpress om Ukraina-kriget” har inget genomgående tema, utan handlar om lite av varje. Vi vill dock rekommendera de två längre artiklarna ur *Internationalen* (”Vem tjänar på kriget ...” och ”Den ryska dialektiken ...”), som försöker tränga lite djupare in i problematiken, den senare genom en historisk tillbakablick med tyngpunkten på utvecklingen efter 1990, då Sovjetunionen bröt samman och dagens Ryssland började ta form.

Lästips:

[Vart går Ryssland? Olycksbådande ideologiska tendenser](#). Reaktionära expansionistiska idéer om återupprättandet av Storryssland florerar i kretsen kring Putin.

Om Butjamassakern: [Några saker som talar emot rysk propaganda](#)

Om fascisterna i Ukrainakriget: Det har i svensk press skrivits mycket om den ukrainska Azov-bataljonen, som har fascistiska rötter. Men samtidigt har det varit i stort sett tyst om de ryska fascisterna och deras miliser som också deltar i kriget i Ukraina. Bloggen *Svensson* har tittat lite närmare på ett par av dessa, se [Wagnergruppen](#) och [Ryska imperiska rörelsen](#).

I förra veckans [Vänsterpress om Ukraina-kriget början av april 2022](#) hade vi med en artikel från bloggen *Svensson* om svenska vänsterns syn på kriget. I skrivande stund har *Svensson* följt upp detta med en ny artikel om detta ämne: [Om vänsterns inställning till Ukrainakriget](#).

MF 14/4 2022

Innehåll

Flamman	1
<i>Vänstern måste bekämpa den ryska imperialismen</i>	1
<i>Rysslands invasion visar vad SD:s ideologi leder till</i>	3
Internationalen	5
<i>Sista spiken i kistan för Natomotståndet?</i>	5
<i>Förövarna av grovt sexuellt våld i Ukraina ska inte få gå fria</i>	6
<i>Nej till krig och klimatkris – ingen rysk olja i Malmö!</i>	7
<i>Vem tjänar på kriget i Ukraina?</i>	8
<i>Den ryska dialektiken. Från demokratisering till auktoritär revanschism</i>	11
Offensiv	19
<i>Globala chockvågor från helvetet i Donbass</i>	19
<i>I Ukrainakriget spår – ett globalt ekonomiskt krig</i>	21
Proletären	24
<i>Kommunistiska Partiet och antiimperialismen</i>	24

Flamman

Vänstern måste bekämpa den ryska imperialismen

Sociala rörelsen och Ryska socialistiska rörelsen

Flamman, 14/4 2022

[*Redaktionell kommentar*: Denna artikel finns redan publicerad på Marxistarkivet i en annan översättning och med en inledning av organisationen *LeftEasts* redaktörer. Se [Uttalande av Ryska socialistiska rörelsen och ukrainska Sotsialny Ruch: mot den ryska imperialismen](#)]

Den internationella vänstern har rätt att vara skeptisk mot USA och Nato. Men den måste också inse att imperialistisk aggression även kan komma från andra håll och att den mest aggressiva imperialistiska makten just nu är Ryssland, skriver en rysk och en ukrainsk vänsterrörelse i ett gemensamt uttalande.

Även om större delen av vänstern har fördömt Rysslands invasion av Ukraina är vänstern fortfarande inte enad. Vi riktar oss till dem i vänstern som fortfarande håller sig till ”kålsupar”-teorin som ser kriget som ett krig mellan två imperialistiska aktörer.

Det är hög tid att vänstern vaknar och gör en ”konkret analys av den konkreta situationen”, i stället för att reproducera daterade modeller från kalla kriget. Att bortse från rysk imperialism är ett grovt misstag för vänstern. Det är Putin, inte Nato, som för krig mot Ukraina. Det är därför det är av yttersta vikt att vi skiftar fokus från västerländsk imperialism till Putins aggressiva imperialism, som har en ideologisk och politisk bas utöver den ekonomiska.

Rysk imperialism består av två delar. För det första bygger den på revisionistisk rysk nationalism. Efter 2012 gick Putin och hans etablissemang från en medborgerlig förståelse av nationen (som *rossijskij*, ”kopplad till Ryssland”) till en exklusivt, etniskt baserat förståelse av ryskhet (som *russskij*, ”etniskt/kulturellt ryskt”). Hans angrepp 2014 och 2022 legitimerades av återtagandet av ”ursprungligt” ryska områden. Vidare återupplivar detta koncept om (etnisk) ”ryskhet” 1800-talets imperialistiska förståelse av den ryska nationen, som reducerar de ukrainska och belarusiska identiteterna till regionala identiteter. Enligt denna syn är ryssar, belarusier och ukrainare ett enda folk. Användningen av detta koncept i officiell retorik innebär ett förkastande av tanken på en självständig ukrainsk stat. Det är därför vi inte med säkerhet kan slå fast att Putin bara vill ha ett erkännande av den ryska överhögheten över Krim och Donbass. Putin kan mycket väl vilja annektera hela Ukraina, hot som framgår i hans artikel ”On the Historical Unity of Russians and Ukrainians” och det tal han höll den 21 februari 2022. Slutligen ser utsikterna för de ukrainsk-ryska fredssamtalen ganska dystra ut, eftersom den ryska förhandlingsdelegationen leds av den tidigare kulturministern Vladimir Medinskij, en av de mest övertygade anhängarna av ideologin *russskiy mir* (den etniskt ryska världen) – en värld där ingen kommer att vara lycklig, tro oss.

För det andra har den senaste tidens händelser, även om de är svåra att förklara rationellt, visat att det ändå kan vara värt att ta rysk imperialistisk retorik på allvar. Rysk imperialism drivs av viljan att förändra den så kallade ”världsordningen”. Därför är det möjligt att Putins krav att Nato drar tillbaka sina trupper från Östeuropa signalerar att Ryssland inte kommer att stanna vid Ukraina, och att Polen, Lettland, Litauen eller Estland kan bli nästa mål. Det är mycket naivt att kräva att Östeuropa avmilitariseras, för i ljuset av den senaste tidens händelser kommer det bara att vara en eftergift till Putin och göra östeuropeiska länder ännu sårbarare för Putins aggressioner. Talet om Natos utvidgning bidrar till att överskylla Putins vilja att dela upp intressesfärerna i Europa mellan USA och Ryssland. Att befinna sig i den ryska intressesfären innebär att ett land är politiskt underkastat Ryssland och expansionen av ryskt kapital. Fallet Georgien och Ukraina visar att Putin är redo att använda våld för att påverka

det politiska livet i länder som han tror vill lämna den ryska intressesfären. Det är viktigt att förstå att i Putins världsbild är nyckelaktörerna i världsordningen i princip begränsade till USA och Kina. Han erkänner inte andra länders suveränitet, och betraktar dem som satelliter tillhörande en av dessa två nyckelaktörer i den internationella ordningen.

Putin och hans etablissemang är väldigt cyniska. De använder Natos bombning av Jugoslavien och USA:s invasion av Afghanistan och Irak som en sköld för att kunna bomba Ukraina. I detta sammanhang måste vänstern vara konsekvent och fördöma alla imperialistiska våldsprojekt i världen. I dag är den imperialistiska angriparen Ryssland, inte Nato, och om Ryssland inte stoppas i Ukraina kommer de tveklöst att fortsätta sin aggression.

Vi bör heller inte hysa några illusioner om Putins regim. Den erbjuder inga alternativ för västerländsk kapitalism. Det är en auktoritär, oligarkisk kapitalism. Ojämligheten i Ryssland har stigit kraftigt de senaste 20 åren under hans ledarskap. Putin är inte bara arbetarklassens fiende, utan också en fiende för all form av demokrati. Folkligt deltagande i politik och civila organisationer ses som suspekt i Ryssland. Putin är i grunden en antikommunist och en fiende till allt vänstern kämpade för under 1900-talet och kämpar för på 2000-talet. I hans världsbild har de starka rätt att slå de svaga, de rika har rätt att exploatera de fattiga och auktoritära ledare har rätt att fatta beslut å deras maktlösa befolkningars vägnar. Denna världssyn måste ges ett kraftigt slag i Ukraina. För att politisk förändring ska kunna äga rum i Ryssland måste den ryska armén besegras i Ukraina.

Vi vill ta upp en högst kontroversiell fråga, nämligen den om militärt stöd till Ukraina. Vi förstår vilka effekter som militarisering har för den progressiva vänsterrörelsen världen över och vänsterns motstånd till Natos utvidgning eller västerländska interventioner. Men mer kontext behövs för att bilden ska klarna. För det första har Natoländer skickat vapen till Ryssland, trots embargot från 2014 (Frankrike, Tyskland, Italien, Österrike, Bulgarien, Tjeckien, Kroatien, Slovakien och Spanien). Därför framstår diskussionerna om huruvida vapen som skickas till regionen kan hamna i fel händer som något senkomna. De är redan i fel händer, och EU-länder skulle bara gottgöra sina misstag genom att skicka vapen till Ukraina. Vidare kräver de alternativa säkerhetsgarantier som Ukraina har föreslagit att ett antal länder deltar, och kan bara genomföras med deras hjälp. För det andra är Azov-bataljonen, som ett antal artiklar har visat, ett problem. Men till skillnad från 2014 spelar extremhögern ingen avgörande roll i dagens krig, som har utvecklats till ett folkkrig – och våra kamrater i den antiauktoritära vänstern i Ukraina, Rysslands och Belarus kämpar tillsammans mot imperialism. Som de senaste dagarna har visat försöker Ryssland att kompensera för sitt misslyckande på marknaden med flygattacker. Luftvärn kommer inte att ge Azov ökad styrka, men det kommer att hjälpa Ukraina att behålla kontrollen över sitt territorium och minska antalet civila dödsoffer även om förhandlingarna bryter samman.

Enligt oss bör vänstern kräva:

- Att alla ryska styrkor genast dras tillbaka från Ukraina.
- Nya riktade, personliga sanktioner mot Putin och hans multimiljonärer. (Det är viktigt att förstå att Putin och hans klick bara bryr sig om sina egna privata tillgångar; de bryr sig inte om den ryska statens ekonomi överlag. Vänstern kan också utnyttja detta krav för att avslöja dubbelmoralen hos dem som finansierade Putins regim och armé och som fortfarande säljer vapen till Ryssland).
- Sanktioner mot rysk olja och gas.
- Ökat militärt stöd till Ukraina, i synnerhet vad gäller luftvärnssystem.

- Införandet av fredsbevarande FN-styrkor från icke-Natoländer för att skydda civila, inklusive skydd av gröna korridorer och kärnkraftverk (Rysslands veto i FN:s säkerhetsråd kan kringgåas av generalförsamlingen).

Vänstern borde också stödja den del av den ukrainska vänstern som gör motstånd, genom att uppmärksamma dem, ge dem röst och stödja dem ekonomiskt. Vi är medvetna om att det är de miljontals ukrainska samhällsbärande arbetarna och humanitära biståndsarbetarna som möjliggör fortsatt motstånd.

Ett antal andra krav – stöd till alla flyktingar i Europa oavsett härkomst, avskrivning av Ukrainas utlandsskuld, sanktioner mot ryska oligarker, och så vidare – är i stort sett accepterade inom vänstern, varför vi inte diskuterar dem här.

Den ryska invasionen av Ukraina utgör ett fruktansvärt precedensfall för lösningen av konflikter som riskerar att leda till kärnvapenkrig. Det är därför vänstern måste presentera en egen vision av internationella relationer och den internationella säkerhetsarkitekturen som kan inbegripa multilateral kärnvapenedrustning (som är bindande för alla kärnvapenmakter) och institutionaliseringen av internationella ekonomiska svar på all imperialistisk aggression som äger rum i världen. Den militära segern mot Ryssland bör vara det första steget mot en avmilitarisering av världsordningen och upprättandet av ett internationellt säkerhetssystem, och den internationella vänstern måste bidra till denna sak.

Ryska socialistiska rörelsen är en politisk organisation som står för demokratisk socialism, gemensamt ägande, politisk frihet och rätt till självbestämmande.

Sociala rörelsen är en ukrainsk demokratisk-socialistisk organisation som kämpar mot kapitalism och främlingsfientlighet.

Översättning: Jonas Elvander

Rysslands invasion visar vad SD:s ideologi leder till

Myra Åhbeck Öhrman

Flamman, 14/4 2022

Om kriget i Ukraina har fört något gott med sig så är det avslöjandet av vad den auktoritära nationalismen leder till. Det är obekvämt för Putins främsta svenska försvarare: Sverigedemokraterna.

Ska man försöka hitta något positivt med Rysslands invasion av Ukraina, hur svårt det än är, så är det att den är ett ypperligt bevis på konsekvenserna av auktoritär nationalism. Precis som stormningen av Kapitolium den 6 januari 2021, visar den att även på 2020-talet har politik som flirtar med fascism kännbara och våldsamma konsekvenser.

Påminnelserna är besvärliga inte minst för Sverigedemokraterna, som gärna vill att vi ska glömma bort det. Till skillnad från 90-talsanekdoterna om hur deras företrädare glatt poserade med SS-veteraner och arrangerade bokbål, är deras kopplingar till dagens samhällsfarliga kostymnissar nämligen färskare.

Även efter stormningen av Kapitolium i Washington hävdade Jimmie Åkesson att Donald Trump hade varit en bättre president än Joe Biden, om än med ett pliktskyldigt tillägg om att han så klart inte borde ägna sig åt högerextrem uppvigling. Som om det var ett litet snedsteg, och inte en central del av paketet.

Därför borde det heller inte ha förvånat någon att Åkesson hade svårt att välja mellan Vladimir Putin och Biden när han fick frågan om vilken ledare han föredrar, mindre än en vecka före invasionen av Ukraina.

Om något var det snarast förvånande att han inte tog Putins parti, varken då eller när han blev ombedd att välja mellan honom och Emmanuel Macron under valrörelsen 2018. När han däremot ombads välja mellan Viktor Orbán och Angela Merkel, fick Tysklands förbundskansler se sig bortvald till förmån för den ungerska högernationalisten.

Orbán Ungern lyftes fram som föregångsland av högt uppsatta sverigedemokrater under flera år, och kritik mot dem var, enligt Åkesson själv, propaganda från det vänsterliberala etablissemanget. Först 2021 vände han kappan efter vinden och sade i en intervju i Expressen att landets utveckling ”gick åt fel håll”.

Det går alltså att skönja lite av ett mönster i partiets agerande. Deras vurmande för högerpopulister och auktoritära nationalisterna sträcker sig precis så långt som allmänheten är beredd att låta dem komma undan med det.

Därför blir det lätt parodiskt när de ska slå ifrån sig om anklagelser om flathet mot Ryssland. Som när partisekreteraren Richard Jomshof med spelad chock och anstöt kallar anklagelserna för ”skamlösa och oseriösa”, bara för att omedelbart följa upp det med ett påstående om att Vänsterpartiet skickat pengar till proryska separatister i Ukraina.

Källan till det påståendet? Ingen mindre än Egor Putilov – den ryska man som ett år efter att ha lämnat uppgiften till Aftonbladet avslöjades ha publicerat opinionstexter under flera fingerade namn under tiden som han arbetade på Sverigedemokraternas riksdagskansli. När fler tveksamma kopplingar och fiffel med hans medborgarskap nystades upp, förpassades han till SD-anknutna tidningen Samnytt. 2019 nekades han pressackreditering till riksdagen, då han enligt Säpo haft kontakt med rysk underrättelsetjänst.

Det här vet Jomshof givetvis om när han anklagar Vänsterpartiet för att vara proryska. Han väljer till och med att källhänvisa till en artikel om som inte förrän i år uppdaterades med påpekandet om den tveksamma källan, snarare än Aftonbladets ursprungliga avslöjande som kompletterades med informationen om Putilov redan 2016.

Som stöd för påståendet att partiet varit kritiskt mot Ryssland hänvisar han bland annat till en debattartikel som kritiserade attackerna mot Ukraina 2014, men nämner inte att deras EU-parlamentariker samma år röstade emot förslaget att knyta Ukraina närmare EU.

När SD:s EU-parlamentariker röstade ryssvänligt, bland annat genom att resa sig i protest mot att reda ut vilka partier som fått ekonomiskt stöd från landet, förklarade gruppledaren i riksdagen Mattias Karlsson det med att de var nya och ovana. När de i februari i år röstade emot ett stödpaket till Ukraina – något Jomshof verkar glömma bort att nämna i sin text – var ursäkten i stället att Ukrainas ekonomi var korrupt och misskött.

Jomshof glömmet faktiskt att bemöta det mesta. Inte ett ord om de ekonomiska kopplingarna, partiets många gästspel i Russia Today eller de lika många företrädare som öppet hyllat Putin: till exempel deras tidigare politiska sekreterare, SD-ordföranden i Nacka som bad Putin avsätta Stefan Löfven, eller Roger Richtoff, som nyligen petades ur riksdagens försvarsutskott efter att han spridit en video som tackade Ryssland för invasionen.

Han har däremot rätt när han påpekar att SD:s ledning tagit ställning mot invasioner av andra länder, i alla fall officiellt. Det är en del av samma papperstunna linje som när de lägger ned sina röster i frågan om huruvida EU ska utöva påtryckningar mot eller dra in bidrag för medlemsländer som urholkar demokratin: sköt din egen nation och skit i andra.

Problemet är att de inte vill erkänna att våld är slutpunkten för den politik de förespråkar. Trump och Putin borde vara, både för dem och för oss, obekväma påminnelser om att SD:s -tal inte är så långt borta som de vill påstå.

Internationalen

Sista spiken i kistan för Natomotståndet?

Ledare

Internationalen 13/4 2022

- ▶ **S-ledningen öppnar för Natomedlemskap**
- ▶ **Ökad upprustning det sista vi behöver**
- ▶ **Historiens dom kommer att bli hård**

Om det är en ny ordning som föds eller en gammal som vägrar dö är inte helt lätt att bedöma men nog går det fort i svängarna just nu. Socialdemokratin hänger med bäst de kan och inleder nu ”rådslag” med förtroendevalda och säkerhetspolitiskt intresserade medlemmar för att ta ställning till Natomedlemskap eller inte. Allt pekar på att Finland kommer att ansöka om medlemskap och ledande socialdemokrater har länge pekat på vikten av att Sverige ”går i takt” med sitt östra grannland.

De borgerliga partierna har ju länge pläderat för Nato-anslutning. Inte bara utifrån säkerhetsargument utan som en politisk-ideologisk markering. ”Vi” ska vara en del av Väst. Under krigsminister Peter Hultqvists tid har socialdemokratin slutit det ena militärpolitiska avtalet efter det andra med Nato-länder, samtidigt som man motsatt sig öppet medlemskap i alliansen. Framför allt verkar Hultqvist sett direkt samarbete med USA som ett mer aptitligt alternativ än öppet Nato-medlemskap. Sett ur det perspektivet talar vi inte om någon snabb omsvängning utan ser att Socialdemokraternas positionsbyte förberetts länge, genom världslandsavtalet och kongressens vägran att stödja FN:s konvention om kärnvapenedrustning. Att sluta avtal och öva tillsammans med Nato-länder innebär ju ingen principiell skillnad jämfört med medlemskap i pakten. Därför upplever måhända inte S-ledningen en ansökan till Nato som någon dramatisk positionsändring, men ett formellt medlemskap är en dramatisk positionsändring.

Ryssland under Putin har visat sig oberäkneligare än vad de flesta marxistiskt skolade vänstermänniskor hade trott, men är Ryssland idag ett större geopolitiskt hot mot Sverige eller ”Väst” än Sovjetunionen var under Kalla krigets frostigaste år? Kriget i Ukraina har om något snarare belyst hur försvagat Ryssland faktiskt är. Alliansfrihet och neutralitet mejslades fram precis för att ge Sverige utrymme att spela en annan roll än den som framskjuten bastion i det geopolitiska maktspelet. Det var först efter Kalla krigets slut som Sverige så öppet orienterade sig mot Nato, det vill säga när hotet mot svenskt territorium var mindre än någonsin i kanske hela historien. Nu har svensk politisk mainstream haft Natohammaren i handen så länge att allt kommit att se ut som en spik.

För att S-ledningen ska dra in oss i Nato krävs alltså ingen ideologisk omställning, men för oss medborgare innebär det att Sveriges krigsmakt underordnas en kärnvapenpakt och att militären kan komma att direkt dras in i konflikter som de olika kapitalintressena i medlemsländerna sätter sig i. Sveriges rustningskostnader kommer att öka från 1,3 procent av BNP till 2 procent (det vill säga 20 procent av statsbudgeten) och Sverige blir en fast del av det västimperialistiska blocket.

Mycket pekar på att S-ledningen kommer att trumfa igenom ett ja till NATO-anslutning. Med Sverigedemokraternas svängning finns en riksdagsmajoritet för ja till NATO om Finland säger ja. De socialdemokratiska ledarna ser sig som statsbärande och ledande, de vill inte släpas upp på tåget, de vill vara lokförare.

Samtidigt som världen behöver satsa alla resurser som går att uppåda i klimatfrågan, i fattigdomsbekämpning och för att rädda välfärden planerar de ledande i stället att lägga allt på upprustning för krig. Historiens dom kommer inte att vara nådig.

Förövarna av grovt sexuellt våld i Ukraina ska inte få gå fria

Petra Tötterman Andorff (generalsekreterare *Kvinna till Kvinna*)

Internationalen 13/4 2022

Vittnesmålen från Butja i Ukraina efter att de ryska styrkorna har dragit sig tillbaka är fruktansvärda. Förutom tortyr och rena avrättningar har det också skett grova sexuella övergrepp. Human Rights Watch rapporterar om en utdragen och förnedrande våldtäkt under pistolhot. Det finns också obekräftade uppgifter om flera andra fall av utstuderade våldtäkter med tortyrliknande inslag och från ett sjukhus i östra Ukraina där tioåriga flickor har kommit in med bristningar i underlivet efter att ha blivit våldtagna.

Att vi hamnat i det här läget är helt oacceptabelt och ett tragiskt bevis på att decennier av arbete för att förebygga och stoppa sexuellt våld mot kvinnor i krig och konflikt inte på något sätt varit tillräckligt. Det skriver Petra Tötterman Andorff, generalsekreterare för Kvinna till Kvinna.

Risken att bli straffad för grova sexuella övergrepp under krig och konflikt har hittills varit försvinnande liten trots att detta numera är ett krigsbrott. De här brotten har sällan eller aldrig prioriterats i krigsförbrytartribunaler. Nu måste oförmågan eller oviljan att ta itu med de här förbrytelseerna upphöra en gång för alla.

Kriget i Ukraina får inte bli ännu ett krig där förövarna går fria. Att dessa döms är en av förutsättningarna för att de kvinnor och flickor som har utsatts för grovt sexuellt våld kan bearbeta vad de varit med om och därigenom slippa livslånga trauman.

Alla våldtäkter och sexuella övergrepp i krig och konflikt måste utredas och dokumenteras. Flickor, kvinnor och marginaliserade grupper måste alltid prioriteras. Deras utsatthet måste upp på agendan från start. Kvinna till Kvinna har från dag 1 hävdats att risken för sexuellt våld måste lyftas i alla samtal som rör en väpnad konflikt. Medvetenheten om att grova övergrepp kan ske måste finnas redan från början hos alla aktörer. Från stridande förband till hjälparbetare och fredsbevarande styrkor. Övergreppen sker tyvärr i alla led.

Att grova sexuella övergrepp sker i krig är ingen naturlag. De går att förebygga. Det finns exempel på krig där sexuellt våld har varit sällsynt. Det handlar om ett värdegrundsarbete hos de stridande förbanden och att befälens tidigt signalerar till sina soldater att det här beteendet är oacceptabelt.

Det förebyggande arbetet är extremt viktigt. Det är nästan alltid bara kvinnor och kvinnorrättsorganisationer som har kämpat för att få upp de här frågorna på agendan och få stopp på sexuellt våld i krig. De måste bli lyssnade på och framför allt, deras arbete måste få stöd och resurser.

Se därför till att etablera ett nära samarbete med de kvinnorrättsorganisationer som är kvar i krigets Ukraina och säkerställ att de har kapacitet för att utföra sitt arbete. Lokala organisationer och kvinnorrättsförsvarare har en särskilt värdefull roll att spela i arbetet med att dokumentera sexuellt våld och övergrepp. Dels för att de har de utsatta kvinnors förtroende så att dessa känner att de lättare kan tala om sina traumatiska upplevelser, men också för att de har en unik kompetens om både konflikten och sammanhanget som gör att de kan agera på ett sätt som inte innebär ytterligare trauma för offren.

Vad vi nu ser hända i Ukraina måste en gång för alla bli en väckarklocka. Det internationella samfundet, EU, OSSE och den svenska regeringen med sin feministiska utrikespolitik måste alla agera kraftfullt och förebyggande för att en gång för alla få stopp på de grova sexuella övergreppen i både pågående och framtida krig och konflikter.

Nej till krig och klimatkris – ingen rysk olja i Malmö!

Uttalande från Aktionsgruppen Hedvig

Internationalen 13/4 2022

Oljetankern San Felix planerades att anlända till Malmös oljehamn under tisdagen den femte april. I utbyte mot rysk olja skickas fortsättningsvis finansiering från Sverige till Putins krig. Samma olja som bidrar till klimatkrisen. Detta sker trots en stark allmän opinion mot den fortsatta importen av ryskt fossilbränsle och trots att hamnarbetarnas två största fack varslat om blockader mot ryska samt ryskkopplade fartygs last.

När detta uppdagades kallade vi, *AG Hedvig* och nätverket *Pull the plug – rise up 4 climate justice*, till en blyxtmanifestation utanför grindarna till oljehamnen i vår hemstad. På några få timmar lyckades vi samla ihop 30 personer som tog sig ut till hamnområdet med slagord om internationell solidaritet och om hur vi vägrar att se på medan svenskt fossilkapital skickar ytterligare pengar till Putins krig och även för oss alla längre in i klimatkrisen.

I fallet med San Felix och den ryska oljan i Malmö aktualiseras en central fråga: vem bär ansvaret för att oljan fortfarande flödar in i Sverige? Den fackliga blockaden mot att lossa rysk last är tyvärr verkningslös i fråga om själva oljan då lossningen i princip är helt automatiserad. Facken gör med andra ord allt de kan för att stoppa resursflödet till Rysslands krigsmaskineri, men den här gången räcker det dessvärre inte hela vägen.

På grund av strukturen för lossning av olja kan en effektiv sanktion mot ryska fossila bränslen enbart komma från vår politiska elit. I nuläget består denna elit till en överväldigande majoritet av partier som vägrar sätta stopp för fartygen. De skyller ifrån sig och menar att de avvaktar direktiv från EU – ytterligare en politisk koloss som helt saknar initiativförmåga till att strypa importen av rysk olja.

Förklaringen till att såväl EU som den svenska riksdagen vägrar att föra en politik som gynnar fred och klimat är givetvis att de har starka ekonomiska incitament för business-as-usual. Den ryska oljan och gasen är billig, vilket stärker fossilkapitalet.

Vissa politiker menar att det är företagen själva som ska ta beslutet att sluta köpa de ryska produkterna. Saknar politikerna helt förståelse för hur kapitalismen fungerar? Att det svenska fossilkapitalet på eget bevåg skulle avsäga sig rysk fossilenergi saknar förankring i verkligheten. Kapitalet agerar utifrån en marknadens logik där beslut baseras på ”rationalitet” utifrån ekonomiska förutsättningar.

När marknadens mekanismer styr finns inget utrymme för hänsyn till krigsoffer, avvägningar kring människovärde, klimatkris eller moraliska och etiska överväganden. Den fria marknaden kommer inte att göra den här typen av regleringar. Marknaden är ett väsen som enbart lyssnar till ett styrmedel: profit.

Vi vill rikta ett stort tack till alla som följde med oss ut i oljehamnen och till de många som hjälpte oss genom att sprida informationen digitalt.

Tillsammans fortsätter vi att agera mot importen av ryska fossila bränslen, för klimaträttvisa och för fred!

Nej till krig och klimatkris – stoppa fossilkapitalets stöd till Putin!

Vem tjänar på kriget i Ukraina?

Per Leander

Internationalen 13/4 2022

Är kriget i Ukraina enbart ett resultat av den ryska regimens imperialistiska hunger, eller är det i själva verket början på en ny uppdelning av världen mellan USA och Kina. Bland socialister runtom i världen går åsikterna isär. Vad handlar kriget egentligen om och hur kan det hela sluta? Per Leander har lyssnat på två digitala föreläsningar och samlat synpunkter från Boris Kagarlitskij, Ilja Matvejev, Suzi Weissman och Gilbert Achcar.

Vid en digital föreläsning om de ekonomiska förklaringarna bakom kriget i Ukraina, som anordnades av University of California den 4 april, talade den ryske marxistiske historiken Boris Kagarlitskij, som precis avtjänat en tio dagar långt fängelsestraff för att ha deltagit i en demonstration mot kriget.

Kagarlitskij började med att konstatera att även om han själv nu också tror att Putin har blivit mer eller mindre galen och gjort en enorm missbedömning när han gav sig på att försöka erövra hela Ukraina, så är det en felaktig utgångspunkt att skylla hela kriget på Putins galenskap och till synes plötsliga infall, om man ska förstå vad som händer och varför. Det som har lett fram till det här kriget är att världskapitalismen befinner sig i en djup kris som orsakades av finanskrisen 2008, och som bara har blivit värre sedan dess. Något som framför allt känns av i de länder som tillhör den kapitalistiska världsordningens periferi, som Ryssland och Ukraina.

– Man ska komma ihåg att den ryska regimen välkomnades i Väst under de första åren av Putins styre, fram tills den globala ekonomiska krisen bröt ut 2008, då relationerna började försämrans till följd av den nyliberala världsordningens kris. Det innebar att gamla motsättningar förvärrades och nya motsättningar uppstod. Det ledde till en konflikt mellan Ryssland och Väst, vilket i grunden också är vad kriget för kontrollen över Ukraina handlar om, sa Boris Kagarlitskij.

Boris Kagarlitskij är en rysk marxistisk historiker som var dissident under Sovjettiden och även har suttit i Putins fängelse.

Det som för stunden framstår som galenskap, blir mera logiskt när man ser vad som har hänt över en längre tid. Det här kriget började inte över en natt utan är resultatet av en flera år lång dragkamp mellan Väst och Ryssland över inflytandet i Ukraina, och ett försök att ta sig ur den kapitalistiska krisen genom att flytta fram sina positioner på den globala spelplanen.

– Om vi studerar vad som har hänt de senaste åren är det klart att båda sidor har drivit fram den här konflikten. Samtidigt ska vi inte blunda för hårda fakta, nämligen att det är Ryssland som nu på allvar har startat det här kriget och är den aggressiva parten som måste fördömas för sitt agerande, sa Kagarlitskij. Han menade dock att allt tyder på att Ryssland kommer att förlora kriget och att den till synes så mäktiga ryska militärmakten har visat sig vara bara en skugga av vad den tidigare har varit.

– Det är redan helt uppenbart att den ryska armén inte klarar av att utkämpa ett större krig. Och sanningen är att den ryska armén också är ett offer för den korrupta regimen, då allt som gick att stjäla från militären har stulits av oligarkerna på samma sätt som de stal allt annat från staten efter Sovjetunionens fall. Om, eller snarare när, Ryssland förlorar kriget kommer det att i sin tur leda till slutet för Putinregimen, menade Kagarlitskij. Men han varnade också för att det som kommer efter kan bli något mycket värre.

– Putin och hans klick har varit en katastrof för Ryssland, och det är så klart väldigt viktigt att vi så fort som möjligt blir av med honom. Men det vi nu står inför är början på en mycket farlig tid av oro, sönderfall och förändring, sa Boris Kagarlitskij.

En annan rysk marxist som talade på mötet var Ilja Matvejev, som definierade Ryssland som en ”sub-imperialistisk” nation, vars ekonomi bygger helt på export av råvaror som olja och gas, medan man är beroende av att importera förädlade varor vad gäller i princip allt från mat och medicin till högteknologisk teknik.

Ryssland kan inte överleva utan den här handeln, så de västerländska sanktionerna riskerar att leda till en mycket snar ekonomisk kollaps, menade han.

Putin skulle därför inte ha startat det här kriget om han inte var helt övertygad om att han backades upp av Kina ekonomiskt. Efter att i 30 år, sedan Sovjetunionens fall, huvudsakligen ha försökt orientera sig västerut, där ryssarna känt att man inte har fått vara med och bli accepterade som en likvärdig partner, väljer Ryssland nu i stället att söka sig till Kina.

– Vi har inte längre en global ekonomi som domineras av USA, utan det har utkristalliserat sig två poler med Kina som den andra stora maktburen i världen. Ryssland har nu valt att alliera sig med Kina, även om Ryssland snarare lär bli en kinesisk koloni i stället för en partner. Ryssland kommer ha samma underordnade roll som man hade i förhållande till Väst, nämligen att exportera sina råvaror i utbyte mot kinesiska produkter och teknologi, sa Ilja Matvejev.

Han menade att det blir en mörk framtid för Ryssland, för nu kommer Putinregimen att sluta låtsas att man är en demokrati enligt västerländsk modell, och i stället bli en fullfjädrad diktator precis som Kina.

På mötet deltog även den amerikanska socialisten och debattören Suzi Weissman, som höll med om att det vi nu ser kommer att leda till en ny världsordning i vilket USA och Kina blir de stora vinnarna. De är bara USA och Kina som tjänar på ett krig mitt i Europa, medan EU och Ryssland är de stora förlorarna som nu blir underställda USA respektive Kina ekonomiskt och politiskt. Men i dagsläget är situationen så klart värst för det ukrainska folket som har hamnat mitt i denna konflikt mellan imperialismakterna, varav ingen egentligen bryr sig om dem.

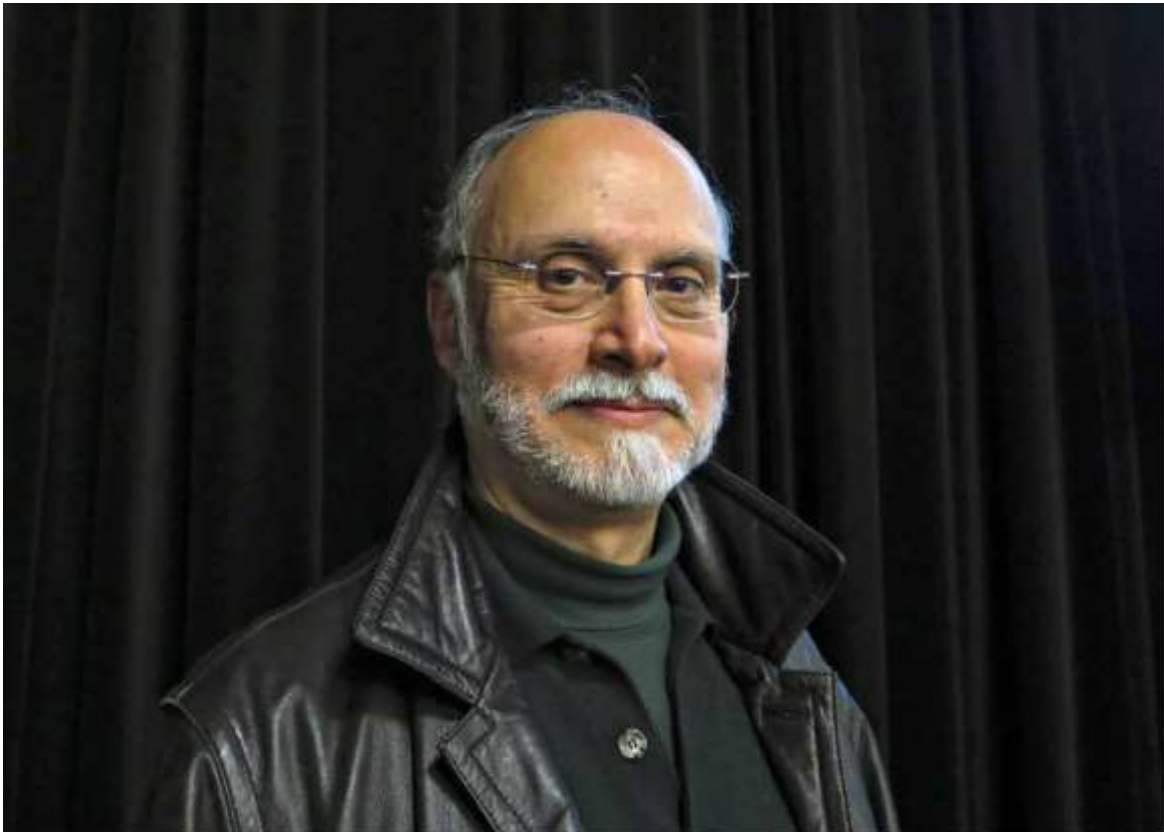
– Vi hade fel om det här kriget, för vi trodde inte att det skulle kunna hända, just eftersom det var så otänkbart. Men det står också klart att Putin har räknat fel. Han har misslyckats att erövra Ukraina, vars folk nu är mer enat än någonsin. Och han har misslyckats med att splittra EU och Nato, som nu har slutit sig samman under USA:s ledarskap, sa Suzi Weissman och fortsatte:

– Putin håller på att förlora kriget, men han är inte klar. Det värsta kan fortfarande hända. Putin kommer att försöka behålla makten till varje pris, det återstår att se hur långt han är beredd att gå.

Medan de flesta deltagarna på mötet som organiserades av University of California hade en dyster syn på utvecklingen i världen, försökte den libanesisk-brittiske socialisten Gilbert Achcar förmedla en mer hoppfull bild vid ett digitalt solidaritetsmöte för Ukraina som anordnades den 5 april av den schweiziska organisationen Bewegung für den Sozialismus, som tillhör Fjärde Internationalen. Där argumenterade Gilbert Achcar för varför socialister villkorslöst måste stödja den ukrainska sidan och menade att en seger för Ukraina skulle medföra en seger för oss alla, inklusive det ryska folket.

– För ju bättre deras motstånd mot den ryska invasionen går, desto bättre kommer det att gå för de ryssar som kämpar mot kriget och den ryska imperialismen. Samma sak gäller för hela världen. Detta är en avgörande kamp mot imperialismen som nu utkämpas, sa Gilbert Achcar och jämförde med det vietnamesiska folkets kamp mot USA, vars seger försvagade USA-imperialismen avsevärt de kommande decennierna.

– Det vi ser i Ukraina nu är på samma sätt ett folkets krig. Det märks också i moralen hos de stridande. Det är tydligt att de soldater som försvarar sitt land och sina familjer är mer motiverade att strida, medan de ryska soldaterna förstår att de har skickats som kanonmat i ett smutsigt invasionskrig.

Gilbert Achcar. Foto: Emma Lundström

Tänk i stället om den ryska armén lyckas ta kontroll över Ukraina och genomföra ett regimskifte i Kiev enligt Moskvas egen modell. Det skulle vara en katastrof inte bara för Ukraina, utan för den ryska oppositionen och hela världen, menar Achcar. Dessutom skulle det bara stärka Nato och krigshetsarna i Väst.

– Redan nu har Vladimir Putin gett Nato en fantastisk gåva genom att starta det här kriget. Fram till dess var det som att Nato höll på att bli irrelevant, men nu har Nato enats och stärkts, med nya länder som Finland som vill ansluta sig.

Vidare varnade han för ”campism”, det vill säga att bara för att man är mot USA-imperialismen, så ska man inte falla för att stödja den andra sidan. Det är inte längre det socialistiska Sovjetunionen och det kapitalistiska USA som står mot varandra i två motsatta block, utan dagens Ryssland är också en imperialistisk makt. Om Ukraina vinner kriget blir det en seger för alla demokratiska krafter i världen, menade Achcar, men om Ryssland vinner blir det de reaktionära krafterna som skjuter fram sina positioner.

– Ryssland har den mest uppenbara högerextrema regimen i världen idag under Putin. Om han skulle segra skulle det stärka högern i hela världen, sa Gilbert Achcar och menar att därför måste socialister villkorslöst stödja det ukrainska motståndet, inklusive genom att stödja vapenleveranser till Ukraina och hårda ekonomiska sanktioner mot Ryssland.

Den ryska dialektiken. Från demokratisering till auktoritär revanschism

John Hörnquist

Internationalen 13/4 2022 [Denna text är en omarbetad och kraftigt utbyggd version av en artikel som tidigare publicerats i *Flamman*.]

Michail Gorbatsjov (i Reykjavik 1986). Foto Yuri Abramochkin / CC-BY-SA 3.0

Vladimir Putins oligarkdominerade regim beskrivs idag som en direkt arvtagare till den sovjetiska enpartistaten. Det bottnar i en stark västerländsk myt: att Sovjetunionens upplösning var början på regionens demokratisering. Men den var snarare början till slutet på den demokratisering som inleddes av den sovjetiska presidenten Michail Gorbatsjov – i såväl Ryssland som flera andra före detta sovjetstater. Men hur hamnade vi där? Varför uppstod ens den sovjetiska modellen, och hur och varför föll den samman? Trettio år efter demokratiseringen och upplösningen av Sovjetunionen löper den ryska revanschismen amok. Men trots att stora delar av den ryska eliten idag står i direkt konflikt med sina västliga motsvarigheter, över anfallskriget mot Ukraina, har båda parter – i en säregen och historiskt nygammal dialektik – varit de viktigaste skaparna av såväl dagens ryska regim, som den destruktiva imperialistiska världsordning Putinregimen nu muterar ännu ett steg i reaktionär riktning. Den eskaleringen måste tryckas tillbaka. Men andra krafter måste till för att bryta den destruktiva dialektiken.

Såväl världssystemteoretiker som historiker har visat hur samtliga ryska regimer – från tsarsyska till senare sovjetiska och ryska – upprättat samhällsmodeller som, via statlig centralstyrning, prioriterade att kompensera för Rysslands relativa svaghet gentemot ett mer dynamiskt väst: den kapitalistiska världsekonomin centrum. Detta gjordes alltid till ett högt pris, men inte utan framgång. Dagens Ryssland är en skugga av den sovjetiska supermakten. Ändå är det dessa historiska framgångar (främst Rysslands kärnvapenarsenal) som förklarar att Putinregimens krigföring i Ukraina inte kan slås ned av väst på samma sätt som gjorts mot andra övermodiga icke-västliga-nationalister. Som förklarar att ett Ryssland som bryter mot folkrätten inte kan behandlas som ett Irak som gör detsamma.

Sovjetunionen uppstod som en följd av det första världskrigets kaos, det ryska imperiets ekonomiska underutveckling och militära bakslag, och de omfattande revolutionära processer – arbetaruppror, bondeuppror, soldatuppror och nationella uppror – som vekte imperiet över ända 1917. Förhoppningen hos de ryska bolsjevikerna som grep och lyckades behålla makten genom det åtföljande blodiga och förtvivalade inbördeskriget – med stor utländsk inblandning – var att en internationell socialistisk revolution. När denna uteblev utvecklade bolsjevikerna istället en allt mer auktoritär – men också relativt socialt egalitär – samhällsmodell. Via en centralplanerad och hårdför moderniseringspolitik började man hinna ikapp västvärlden ekonomiskt, teknologiskt och militärt. Efter inledande mänskliga katastrofer, med hungersnöd och brutal kollektivisering av bönderna – samt successivt ökande politisk förföljelse, utrensningar och avrättningar – blev moderniseringsprogrammet framgångsrikt, utifrån regimens perspektiv. Sovjetunionen byggde snabbt upp en tungt industrialiserad ekonomi, besegrade Nazityskland i andra världskriget och blev världsledande vad gäller militär- och rymdteknologi. Modellen byggde på massiv mobilisering av resurser med bland annat full sysselsättning, utbildning för alla och succesivt utbyggd välfärd, under fortsatt politisk diktatur. I de randstater Sovjetunionen kom att dominera efter andra världskriget, garanterades samma politiska system, med dess säregna kombination av snabb social och ekonomisk utveckling – och politisk repression. Utanför landets direkta inflytelsesfär bidrog Sovjetunionen ofta till nationell frigörelse och ekonomisk utveckling, och bröt så västmakternas politiska och militära inringning. Även de mest framgångsrika antikommunistiska regimerna, som Taiwan och Sydkorea – som själva stod under konkurrens från kommunistiska rivaler – tog viss inspiration från den sovjetiska modellen av statsstyrd ekonomisk utveckling. En utveckling som i nästa steg av den systemkonkurrerande dialektikens långa linjer ledde till att det kommuniststyrda Kinas framgångsrika reformer inspirerades av de koreanska och taiwanesiska exemplen, när den kinesiska – precis som den sovjetiska – ekonomin, senare började stagnera.

Vladimir Putin med Boris Jeltsin i bakgrunden (maj 2000). Foto: kremlin.ru, CC BY 4.0

För att häva den sovjetiska stagnationen drev kommunistpartiets reformister, ledda av generalsekreteraren Michail Gorbatsjov, mellan 1985 och 1991 igenom omfattande reformer. Under slagordet Glasnost (ungefär ”öppenhet”) gick landet från auktoritär polisstat (om än en med omfattande sociala rättigheter), till i stort sett fullständig press-, tryck- och yttrandefrihet, på några år. Enpartisystemet avskaffades och 1990 infördes fria val, om än med viss institutionell fördröjning. Den sovjetiska/ryska debatten blev friare och mer dynamisk än någon gång tidigare, möjligen med undantag för revolutionsåret 1917, och nya folkrörelser poppade upp som svampar ur marken. De första demokratirörelserna var spretiga, men såväl de folkliga opinionerna som de livliga rörelser de födde hade tydliga politiska prioriteringar.

Drömmen om att bli ”ett normalt land” – ett västeuropeiskt välfärdssamhälle – var starkast. Forskare som Peter Reddaway och Dimitri Glinski visar att social rättvisa prioriterades högre än politiska fri- och rättigheter. Och de folkliga ”fronter” som mobiliserade stora folkmassor under denna tid dominerades av vänsterkrafter med krav på högre löner, pensioner eller levnadsstandard.

Ingen politiker kanaliserade dessa strävanden skickligare eller med större stöd än Boris Jeltsin. Jeltsin började som lokal partiboss i industristaden Sverdlovsk (numera Jekaterinburg) i Uralbergen, och fortsatte som medial borgmästare i Moskva. Där blev han populär bland befolkningen – för sin hårda kritik av privilegier för ledande kommunister – men impopulär bland elitkretsar. Han fick den ryska delrepublikens kongress att skapa en direktvald rysk presidentpost, och vann sedan det första direkta presidentvalet 1990. Därmed hade han, som president över en delrepublik bestående av ungefär halva Sovjetunionen, ett starkare demokratiskt mandat än någon annan i landet. Gorbatsjov valdes även han till president i hela Sovjetunionen 1990, men bara i indirekta val.

Men glasnost var bara den ena sidan av Gorbatjovs reformer. Den andra var ”Perestrojka” (ungefär ”ombyggnad”), vilken innebar att det statligt dominerade och centraliserade produktionssystemet i landet skulle brytas upp och kombineras med marknadsinslag och visst privat ägande. Lika framgångsrik som glasnost var i att tina upp ett stelnat samhällsklimat – lika misslyckad var perestrojkan vad gällde att få fart på landets ekonomi. Den ekonomiska stagnationen förvärrades och ekonomin blev allt mer kaotisk. Enskilda med kontakter skodde sig på handel med subventionerade varor, samtidigt som varubristen tilltog och det folkliga missnöjet sköt i höjden. Gorbatjov gick från att vara folkkär för att ha öppnat landet och fått Västvärlden att gå med på nedrustning, till att få skulden för problemen – både från de som ville gå längre och från de som tyckte reformerna gått för långt.

Och nu till skillnad från tidigare fanns goda möjligheter att ventileras och politisera missnöjet. Nationalismen och separatismen växte sig stark – först i unionens utkanter, Kaukasus och Baltikum – men med tiden även i Ryssland. Gorbatjov satte halvhjärtat in i militär som slog ned separatistiska protester, men fick inte stopp på separatismen.

I augusti 1991 satte ett antal höga politiker och officerare Gorbatjov i husarrest och meddelade att han ”avgått av hälsoskäl”. Undantagstillstånd utlystes och tanks rullades ut på gatorna. Men människor vägrade acceptera kuppen. Tiotusentals gick ut på gatorna, soldaterna tvekade eller slöt sig samman med de protesterande. Jeltsin blev till en symbol för motståndet, och kuppmaakarna gav upp. Kuppen försvagade Gorbatjov och Jeltsin grep initiativet. I december 1991 beslutade han tillsammans med ledarna för Ukraina och Vitryssland att upplösa Sovjetunionen. Gorbatjov protesterade men tvingades avgå. Jeltsin hade redan säkrat stöd från betydande delar av militären, och det är tveksamt om den fredlige Gorbatjov ändå hade velat utlysa ett inbördeskrig för att hålla samman unionen, trots att en tydlig majoritet av den sovjetiska befolkningen röstat för dess bevarande i en folkomröstning våren 1991. Vägen låg öppen för Jeltsin och hans stödtrupper att utforma den ryska framtiden. Men den väg de skulle komma att välja avvek markant från den Jeltsin – och hans stödtrupper i den ryska kongressen – vunnit folkligt stöd för, och gått till val på.

De ryska elitgrupperna drev tydligare ekonomisk-politiska projekt än de folkliga rörelserna. Hösten 1991 valde president Jeltsin mellan två alternativa ekonomisk-politiska ”team”: Dels ”industrialister”, med stark förankring inom den gamla eliten av industriledare, parti- och statsbyråkrater. De utgick från Gorbatjovs marknassocialistiska ambitioner, men tog dem längre, inspirerade av tidigare reformer i Kina, men även av exemplen Sydkorea och Japan (där staten haft en mycket aktiv och styrande roll i ekonomin, vilket gjort att länderna kunna utveckla sin industri från enkel produktion på export till mer avancerad sådan). Industrialisterna ville se en statsstyrd och successiv öppning av ekonomin, och hade därmed vissa beröringspunkter med den folkliga opinionen, som också ville se en kontrollerad och gradvis reformering av ekonomin. Industrialisterna ville också bevara Sovjetunionen, inte minst för att industrin inte skulle slås sönder, och såg potential i att ställa om stora delar ställa om den världsledande försvarsindustrin till civilt bruk.

Det andra teamet, ”ekonomerna”, bestod av unga och västinfluerade ekonomer, med stark bas bland spekulanter, unga karriärister inom ekonomi och finanssektor, exportörer av råvaror med mera. De ville liberalisera så många marknader som möjligt – även mot utlandet, och låta de delar av industrin som inte klarade utländsk konkurrens gå under – samt exportera råvaror västerut i stället för att fortsätta använda dem för att subventionera inhemsk industri och fattigare sovjetiska delrepubliker. Ekonomerna hade också stark uppbackning från västliga ekonomer och regeringar. Båda sidor ville privatisera – i högre utsträckning än befolkningen – men i olika takt och med olika fokus. Där industrialisterna helst ville se insider-privatiseringar – till förmån för industrins befintliga ledare och anställda – ville ekonomerna privatisera via ”vouchers”, checkar motsvarande andelar i den samlade statsegendomen som delades

ut till befolkningen, som sedan via ”marknadens fria spel”, förväntades leda till att de mest effektiva ägarna – underförstått andra än de som hittills arbetat i och skött företagen – skulle ta över.

Jeltsin valde oväntat ekonomernas sida, inte minst för att försvaga Sovjetunionens ledare Gorbatsjov. Den så kallade chockterapien, massiva liberaliseringar, åtstramningar och privatiseringar, började genomföras januari 1992. Ställda inför fullbordat faktum stödde en stor majoritet av den ryska kongressen chockterapien och gav Jeltsin extraordinära befogenheter att fatta beslut via dekret. Men när politiken inte gav de snabba resultat Jeltsin utlovat, och priserna skenade, svängde opinionen snabbt. Den sociala och ekonomiska kris som blivit akut under Perestrojkans sista år, exploderade nu.

Varor fylldes åter hyllorna i butikerna, men inte på grund av ökad produktion – utan för de nu kunde säljas till så höga priser att hamstringen upphörde, vilket gjorde att en stor del av befolkningen inte hade råd med dem längre. Inflationen exploderade och raderade ut vanliga människors besparingar. Miljontals ryssar tvingades sälja allt de kunde, leva på egenodlade grödor och jobba dubbla jobb. Andra tvingades ut i prostitution och trafficking. Fattigdomen, ohälsan och kriminaliteten exploderade och maffians grepp om ekonomi och samhälle stärktes dramatiskt.

Ekonomi och produktionen rasade totalt ihop, inte minst när Sovjetunionens sönderfall slog sönder produktionskedjorna och handeln ytterligare. BNP som sjunkit med 5% redan 1990 sjönk under 1992 med 14,5%. Industriledarna vädjade desperat till regeringen om en omlagd politik. Löner betalades inte ut på månader och det omfattande välfärdssystem som var knutet till anställning förtvinade. Det ”rörelsesamhälle” som glasnost fött övergick till vad sociologerna kallat ett ”överlevnadssamhälle”, där kampen för mat på bordet blev det allt annat överskuggande.

Följaktligen fick industrialisterna redan våren 1992 allt mer gehör i kongressen för sina ambitioner att dämpa chockterapien. Men i stället för att kompromissa och närma sig en Kinainspirerad reformstrategi tog Jeltsin strid för chockterapien. Striden böljade fram och tillbaka under 1992 och 1993. När Jeltsin inte fick sin vilja igenom i kongressen utlyste han och lyckades vinna en något diffus folkomröstning om politikens inriktning och en ny grundlag med extremt stark presidentmakt, i april 1993 (möjligen via valfusk) och avgjorde sedan striden slutgiltigt genom att – i strid med konstitutionen, men med västligt stöd – upplösa Rysslands första folkvalda parlament genom att beskjuta det med pansarvagnseld, med hundratals döda som följd, i oktober 1993. Därefter genomfördes ett 100-dagars envälde under vilket Jeltsin drev igenom de mest kontroversiella delarna av chockterapien – som kongressen tidigare blockerat – via dekret, innan den nya grundlagen trädde i kraft, efter decembervalet 1993. Voucherutdelningarna gjorde att privatiseringarna starkt gynnade unga män med insyn i ekonomisk organisation, med goda kontakter med både statliga och privata banker, och sådana som redan gjort sig rika på export av subventionerade varor. Dessa köpte billigt upp vouchrarna från befolkningen – och samlade snabbt på sig stora förmögenheter.

När denna auktoritärt liberala regim – och dess korrupta nyrika ekonomiska bas – väl var etablerad, var det korta sovjetisk-ryska experimentet med demokrati i praktiken över. I extra-valet i december 1993 gick det löst sammansatta demokratiska partiet från ett väljarstöd på 40 procent till 5 procent. De radikala demokraterna som stått fast vid sin övertygelse hade rensats ut av Jeltsin, folkrörelserna hade krossats av den fattigdom som chockterapien hade skapat och de höger-liberala ”demokrater” som följt Jeltsin hade rensats ut av väljarna. I stället gick traditionella kommunister och hårdföra nationalister fram i valet.

Den ryska regimen hade lärt sig hur den kunde manipulera såväl opinionen som val när det behövdes – så länge man inte utmanade västs liberala konsensus. Redan i samband med

Jeltsins statskupp 1993 begränsade regimen mediasändningar, stängde oppositionella tidningar, (och möjligen fuskade redan då) och så vidare. Men Jeltsins folkliga stöd fortsatte sjunka – till åtta procent inför presidentvalet 1996. Ändå vann han valet några månader senare, genom en kombination av massivt finansiellt och medialt stöd från de nyrika oligarkerna (i utbyte mot löften om att de skulle få ta över stora delar av Rysslands naturtillgångar i den så kallade ”oil for shares”-överenskommelsen), västligt politiskt och ekonomiskt stöd, en stark styrning av statliga medier, en kraftig retorisk vänstergir och – enligt senare regimkällor – valfusk. Åtskilliga väljare fruktade Jeltsins motkandidat, den konservativa och nationalistiske men pragmatiske kommunisten Gennadij Ziuganov.

Men trots detta ledde han dramatiskt i mätningarna fram tills den samlade ryska oligarkin, statsapparaten och västvärlden satte in både lagliga och korrupta metoder för att få Jeltsin återvald.

Beståndsdelarna var därmed på plats för den auktoritära regim Vladimir Putin – i utbyte för amnesti för Jeltsin och hans familj – ärvde, efter att Jeltsin hastigt avgått 1999. Inget av detta fick västvärlden att vända sig mot Jeltsin eller Putin – inte ens det brutala krig som Putin återupptog mot utbrytarrepubliken Tjetjenien, efter två mycket lägligt genomförda terroråd som gjorde att Putin – som nybliven premiärminister med ansvar för att slå ned de tjetjenska grupper som pekats ut som ansvariga – snabbt blivit mycket populär inför presidentvalet 2000. Putin fortsatte efter detta att mer och mer strama åt friheten och manipulera demokratin – men då hade inte Ryssland varit i närheten av reell demokrati på många år.

När Putin tog över var ”Jeltsinliberalismen” politiskt död. Putin lanserades 1999 för att hindra olika vänsteralternativ från att vinna presidentvalet 2000. Men även Putin insåg att det var dags för en annan politik. Regimen lanserade en kraftigt stärkt stat, kuvade oligarkerna politiskt (lojala fick behålla sina korrupt förvärrade tillgångar, icke lojala drevs i exil eller fängslades) och försvagade de oppositionella medierna. Regimen plockade upp delar av oppositionens program: man ökade statens kontroll över olja och gas och kunde därmed höja pensioner och statliga löner, göra investeringar i militär och infrastruktur, osv. Liberala ekonomiska reformer, som platta skatter, fortsatte, men utan det kaos som rått tidigare. Politiken fick starkare inhemskt stöd än Jeltsins. Putin förblev länge lojal mot Väst och stödde tydligt ”kriget mot terrorismen” – samtidigt som han med extrem brutalitet bedrev sitt eget ”krig mot terrorismen” i stora delar av Kaukasus. Kriget, åtstramningen av friheten, nationalismen och den kontrollerade skendemokratin möttes med kritik i väst, särskilt när stora folkliga protester från både vänster- och högeroppositionen kring presidentvalet 2012 utmanade regimen. Men tonläget skruvades upp först när Putins motsatte sig de regimförändringar och/eller närmanden till Nato som väst stöttade i vad Ryssland betraktade som ”sin” intressesfär: Georgien, Syrien och Ukraina. Och framför allt när Ryssland annekterade Krim och stöttade upprättandet av utbrytarrepubliker i Ukraina 2014.

Men varför stödde väst både Gorbatjovs demokratisering och Jeltsins krossande av den ryska demokratin och ekonomin? Och varför fortsatte man att utmana Ryssland i dess närområde istället för att till exempel inkorporera landet som en partner till Nato?

Västerländska bedömare har svårt att förklara detta, då det inte passar in i den liberala världsbilden att även västvärlden har geopolitiska intressen. Så länge Gorbatjov minskade det militära hotet från Sovjetunionen fanns det goda skäl att stödja demokratiseringen, men när Ryssland väl var oskadliggjort som rival blev den övergripande prioriteten för västmakterna först att förhindra att socialismen återinfördes i Ryssland. Därefter att undvika att Ryssland blev för starkt geopolitiskt (en del av USA:s strategi sedan kalla krigets slut har varit att bevara den unipolära världsordning som uppstod då). Mest begripligt blir agerandet om man utgår från den marxistiske ekonomen Samir Amins analys om fem globala monopol – över

massförstörelse-vapen, strategiska råvaror, högteknologi, finansiella flöden och globala kommunikationskanaler – som avgörande för internationell konkurrenskraft. Västs agerande försvagade Rysslands konkurrenskraft förmåga på samtliga områden.

Många i Ryssland hoppades efter det kalla kriget på en repris av de tyska och japanska ekonomiska undren, som åstadkoms med starkt västligt stöd efter andra världskriget. Men denna gång hotades väst inte av någon systemkonkurrens från Sovjetunionen eller någon stark europeisk vänster. Därför genomfördes inga motsvarigheter till Marshallplanen – som erbjöd Europa som mest 2,5% av USA:s BNP. Varför stärka en potentiell konkurrent när det inte behövdes? Bara 0,01% av USA:s BNP gick till hela före detta Sovjetunionen 1995 exempelvis. Desto större värden strömmade i form av braindrain, billigare råvaror och kapitalflykt till väst, som medvetet uppmuntrade en politik som slog sönder Rysslands potentiella konkurrenskraft och tillgängliggjorde dess enorma tillgångar.

Strategin från efter första världskriget – när den tyska Weimar-republikens ekonomi krossades av segrarmakterna – upprepades istället. Väst gjorde i Ryssland som man en gång gjort i Tyskland. För att undvika en vänsterlutande regim valde man att stödja den auktoritära högern. Hellre än gradvisa reformer efter framgångsrika östasiatiska exempel, drev man på för att garantera ett fattigt, svagt och sönder-privatiserat Ryssland. Och hellre än att bygga en ny och fredligare europeisk säkerhetsordning – föredrog man ett Nato-dominerat Europa.

Steget från Jeltsins/Putins västtillvänt auktoritära liberalism till Ukrainakrig och polisstat var inte givet. Men en logisk fortsättning på de tidigare vägvalen. Det räcker inte – som är populärt idag – att se till den reaktionära storryska nationalismen som drivkraft. Denna är avgörande nu – men varför och hur kom den att dominera rysk politik?

Jeltsins korrupt auktoritära liberalism kan beskrivas som en vulgär spegelbild – och möjligen förebud – av nyliberalismens utveckling i väst. På liknande sätt kan Rysslands agerande mot Georgien, Syrien och Ukraina ses som en svagare stormakts försök att – med de medel som stått till buds – spegla de geopolitiska strategier den västliga imperialismen etablerat efter det kalla krigets slut. När väst inte respekterade Rysslands intressen (som regimen såg dem), började regimen istället ”göra lika, fast på annat sätt”.

Putin behöll flerpartisystemet – men kontrollerade det. Väst stödde västvänliga politiska krafter och oligarker i Ukraina – Ryssland stödde (mindre sofistikerat) ryssvänliga motsvarigheter. Väst struntade i folkrätten och stödde utbrytarrepubliker när det passade dem (bombningen av Jugoslavien, regimskiftet i Libyen och erkännandet av Kosovo) – Putin gjorde samma (bombningen av Georgien och erkännandet/framtvingandet av utbrytarrepubliker i Georgien och Ukraina). Saudierna lät sig bjudas in av Jemens regering för att föra krig mot oppositionen, med USA:s stöd – Ryssland lät sig bjudas in av Syriens regering, för att stödja den i inbördeskriget, osv. Det är inte vackert, det är inte legitimt – men det är en logisk följd av en destruktiv imperialistisk världsordning väst i grunden (åter-)upprättat. En ordning som Ryssland, utifrån sin nationalistiska agenda och sina begränsade resurser, nu ger sitt eget allt mer destruktiva bidrag till. Ukrainakriget kan där ses som Rysslands svar på USA:s Irakkrig – ögonblicket då stormakten får hybris och öppet trotsar folkrätten och världssamfundet. Konsekvenserna för ett svagare Ryssland – och för världsordningen – kan dock bli ännu större.

För liksom under tidigare historiska epoker så kräver en rysk imperialistisk konkurrens med ett mycket starkare väst att Ryssland mobiliserar hela samhället, på en helt annan nivå. När USA anföll Irak 2003 möttes man av enorma globala protester och arga regeringar. Men så fort dammet lagt sig hjälpte alla rika länder till att administrera ockupationen. Demokratiska rättigheter naggades i kanten, men avskaffades aldrig. För Rysslands fattiga spegel-imperialism är läget mycket annorlunda. Regimen orkar inte med någon opposition mot kriget, så denna kriminaliserades på en gång. I avsaknad av mjuk makt slutar man ens låtsas bry sig om

mänskliga rättigheter, och hän-faller till krig, terror och etnisk resning. För av de fem globala monopol som ger förmåga att utöva imperialistisk makt i marxistisk mening – och därmed tilltvinga sig oproportionerligt stora ekonomiska värde överföringar från andra delar av den globala ekonomin – konkurrerar Ryssland knappt om tre: naturresurser, globala medier och massförstörelsevapen. Ukrainakriget förs bland annat för att säkra att värdet av det senare inte ska undergrävas av Nato-missiler i Ukraina. Sedan 1990-talet har Ryssland även gjort sig mindre beroende av de två andra monopolen – finansiella flöden och högteknologi – främst genom sin strategiska allians med Kina, som idag konkurrerar med väst på alla fem monopol-områden. Detta, tillsammans med den historiskt betingade rädslan för angrepp från väst, och det uppblåsta självförtroende en auktoritär, mytbaserad och högernationalistisk världsbild alltid ger, gjorde att Ryssland vågade angripa Ukraina.

Hade det behövt gå så? Nationalismens uppgång var oundviklig efter det förnedrande 1990-talet. Vid kongressens utmaning av Jeltsin 1993, vid kommunisternas utmaning i presidentvalet 1996, när den vänsterlutande premiärministern Primakov och den kommunistdominerade duman manövrerades bort inför presidentvalet 2000, fanns center-vänster-nationalistiska alternativ att tillgå. De positiva projekt Putinregimen genomfört, som stärkt stat, infrastruktur, höjda löner och pensioner, ekonomisk samverkan med grannländer, är tagna från denna center-vänster, som med stor sannolikhet nått makten om den ryska demokratin tillåtit verka. Hur demokratiska dessa regimer skulle ha blivit får vi aldrig veta. De hade – med rätta – också varit kritiska till väst, men de hade knappast agerat som Putin idag. Putins västkritiska omläggning kommer direkt från den tidigare premiärministern Primakov – men hans vision handlade om uthållig och mjuk rysk makt i utrikespolitiken. Center-vänstern skulle ha valts i demokratiska val, och därför kunna antas ha större respekt för dessa. Inget av detta kunde den ryska oligark-klassen tolerera. Istället valde den, med västligt stöd, ständigt de mest höger-vridna alternativen istället. 2000 innebar det högernationalisten Putin.

Att en högernationalist agerar auktoritärt på motgångar kan inte förvåna. Men om väst inte hotat att expandera Nato långt in i Rysslands närområde hade Putin kunnat förbli västlojal. Om han ändå krävt mer – eller respekterat folkrätten, och fortsatt låtsas respektera demokratin spelregler och Europarådets krav på mänskliga rättigheter, går inte heller att veta. Det senare hade varit bättre för ryssarna, ukrainarna och européerna, och ökat möjligheterna för avspänning i Europa, och för demokratisk förändring i Ryssland. De enda som hittills vunnit på kriget är USA, som stärkt sin hegemoni i Europa. Det vi vet är att särskilt USA aktivt tog risken (Tyskland och Frankrike höll emot lite) för att den ryska regimen skulle brutaliseras ytterligare – och för att Putin skulle börja ta ännu fler steg i USA:s fotspår, och hävda ”den starkes rätt” i världspolitiken, före folkrätten. USA:s utrikesanalytiker har länge diskuterat denna risk – de tongivande tyckte uppenbarligen att den var värd att ta.

Nu är möjligheterna att dämpa den ryska regimen excesser långt mer begränsade. Det bästa vore om den föll, och ersattes av en mer demokratisk eller åtminstone pragmatisk ledning. Men för det finns inga garantier. I bästa fall kan det militära motståndet och de ekonomiska sanktionerna tvinga fram någon sorts acceptabel kompromissfred ganska snart. Men i värsta fall kompenserar Putin genom ännu mer övervåld mot civila. Den ryska regimen tar hellre stora förluster av både ryska och ukrainska liv, än ger upp utan att ha nått i alla fall några av sina mål. Om Rysslands viktigaste partner, Kina, krävde fred skulle hjälpa. Men Kina vet att de skulle bli nästa land att pressas av Väst, om Ryssland förlorade. De kan i bästa fall verka för nedtrappning – men inte för ett ryskt nederlag. Ibland får man stå upp för rätten till motstånd även när det syns tröstlöst. Men den destruktiva dialektik av upptrappning som fört oss hit måste brytas.

Prioriterat nu måste vara att stoppa inte bara det ryska angreppet utan också den ryska terrorn och etniska rensningen. Men ska en fredligare och mer demokratisk ordning kunna byggas

framöver behöver progressiva och pragmatiska krafter stärkas i både Ryssland och väst. I Ryssland kan det dröja. Återstår för den breda internationella vänstern att bli både kreativ, modig och pragmatisk – och prata med varandra över gränserna, inte minst mellan Ryssland och väst – och formulera egna projekt för säkerhetspolitik och världsordningar.

Vladimir Putin och Kinas Xi Jinping visar upp sina goda relationer strax innan OS – och invasionen av Ukraina i februari i år. Foto: kremlin.ru, CC BY 4.0.

Offensiv

Globala chockvågor från helvetet i Donbass

Per Olsson

Offensiv 13/4 2022

Putinregimen förbereder nu en upptrappning av kriget för att om möjligt erövra Donbass (östra Ukraina), men de ryska trupperna kommer att möta hårt motstånd och invasionens nya fas kan bli inledningen till ett långvarigt krig.

Risken är överhängande för att ju längre kriget pågår, desto större hot om att en allt mer desperat och pressad Putinregim i Donbass trappar upp terrorbombningarna av civila, som i Syrienkriget och det andra Tjetjenienkriget, där hela städer blev helveten på jorden. Även krigets logik hittills, där ryska markinvasionen med stridsvagnar och andra bepansrade fordon misslyckats, pekar mot ett upptrappat bombkrig. En upptrappning kommer att förstärka alla de chockvågor som kriget redan har sänt och som bland annat har satt världsekonomin i gungning.

Kriget har fört världen till randen av en livsmedelskris, som i olika grad kommer att drabba alla länder. Redan innan kriget i Ukraina ökade de globala matpriserna i en rekordsnabb takt, men sedan krigsutbrottet har prisutvecklingen varit chockartad, särskilt på spannmål, och i flera länder har matpriserna fördubblats. De globala matpriserna ökar snabbare än någonsin och steg med 34 procent i årstakt i mars, enligt nya siffror från FN.

Putinregimen trappar upp terrorbombningarna av civila i Donbass (Foto: CC).

Den dödliga kombinationen av krig, covid-19 och klimatrelaterade katastrofer, som extremtorkan på Afrikas horn, skapar nya hungerkriser och förvärrar de redan pågående. Både Ryssland och Ukraina var före kriget två av "världens brödkorgar" och svarade för totalt 12 procent av det globala kaloriintaget. Tillsammans stod de båda länderna för 30 procent av världens produktion av vete och 20 procent av den odlade majs, två grödor som är basföda för miljarder människor.

Nästan 50 länder importerar 30 procent av sitt vete, världens vanligaste spannmålsgröda, från Ryssland och Ukraina. "Fyrtio procent av exporten av vete och majs från Ukraina går till Mellanöstern och Afrika, som redan brottas med hungerproblem, och där ytterligare livsmedelsbrist eller prisökningar skulle kunna underblåsa social oro", varnade den Internationella fonden för jordbruksutveckling (ett FN-organ) i slutet av mars. Inte bara priset på spannmål och vegetabiliska oljor ökar snabbt, utan även priset på energi och konstgödsel.

De snabba prisökningarna har dock fått sin motreaktion i form av revolter och masskamp i flera länder. "Oroligheter i Sri Lanka, Pakistan och Peru under den senaste veckan visar på riskerna. I Sri Lanka har protester brutit ut på grund av brist på gas och andra basvaror. Den tvåsiffriga inflationen i Pakistan har undergrävt stödet för premiärminister Imran Khan och tvingat honom att lämna sitt ämbete", rapporterade CNN den 9 april.

Och Imran Khan är bara den förste premiärministern som inflationen, den växande skuldbördan och protesterna får på fall.

Redan innan kriget var nära två av tre fattiga länder i skuldnöd eller i hög risk att ta sig dit. Nu är det än fler, eftersom räntorna ökar och skuldavbetalningarna slukar en allt större del av krympande statsinkomster.

Världsekonomin försvagas också av covidutbrottet i Kina som har stängt ner Shanghai, en stad med världens största hamn och nästan lika många invånare som samtliga nordiska länder

tillsammans, samt landets största industri- och finanscentra. Shanghai är heller inte den enda stad i Kina som är helt eller delvis nedstängd.

Att Kina drabbas av den värsta covidvågen sedan viruset först upptäcktes i Wuhan för mer än två år sedan riktar ytterligare ett hårt slag mot en ekonomi som saktade in rejält i slutet av förra året samt skapar ytterligare ”störningar” i världshandeln och de globala krisande leveranskedjorna.

”Kriget mot Ukraina har lagt en mängd nya risker till de redan existerande risker som skapats eller förvärrats av pandemin. Kriget har redan satt fart på den globala inflationen. Dess omedelbara ekonomiska effekter märktes tydligt på råvarumarknaderna i en utbudschock som påminner om 1970-talets oljeshock – förutom att den här gången handlar det också om kraftigt stigande livsmedelspriser”, varnar Världsbanken och skriver vidare att:

”Störningar till följd av kriget har ytterligare skadat handelsförbindelserna och stoppat jordbruksproduktionen hos två viktiga globala leverantörer, vilket kommer att drabba de fattiga hårdast, som kommer att få se mycket högre priser på livsmedel och andra basvaror.” Krigets främsta offer är Ukrainas folk och ekonomi som riskerar att krympa med hälften. Men kriget, som är en följd av intensifierade imperialistiska maktstrider kantad av krigshets och militarism, kan även få världsekonomin på fall.

Endast arbetarklassens internationella kamp och organisering kan avskaffa den katastrofkapitalism som idag osäkrar världen och sätter planetens framtid på spel. Om framtiden ska bli möjlig måste en ny värld byggas – en socialistisk värld i fred och frihet.

I Ukrainakriget spår – ett globalt ekonomiskt krig

Per Olsson

Offensiv 14/4 2022

Sanktionerna från Väst är ett direkt svar på den ryska invasionen av Ukrainakriget, men tjänar även till att påskynda den omstrukturering av världsekonomin – flytta hem produktion,

förkorta leveranskedjorna och minska det ekonomiska beroendet av sina rivaler på världsarenan – som Västländerna sedan länge har eftersträvat (Foto: Number 10 / Flickr CC)..

I förra veckan aviserade USA, EU med flera länder nya sanktioner mot Ryssland, som redan tidigare var historiens mest sanktionerade land. Nära 6,000 sanktioner har införts mot Rysslands handel, bank- och finanssystem och ryska företag samt enskilda. Till dessa rekordmånga sanktioner ska också läggas att över 600 utländska bolag, vilket saknar motsvarighet, antingen helt eller delvis har avvecklat sin verksamhet i Ryssland eller pausat den.

De hårda sanktionerna har otvivelaktigt slagit hårt mot den ryska kapitalismen, men har ännu inte haft någon påverkan på Putinregimen eller krigsutvecklingen. Snarare har sanktionerna gett Moskva en ursäkt för införa drastiska krisåtgärder samt blivit ett medel för Putin att samla stöd på hemmaplan.

Sanktionerna från Väst är ett direkt svar på den ryska invasionen av Ukrainakriget, men tjänar även till att påskynda den omstrukturering av världsekonomin – flytta hem produktion, förkorta leveranskedjorna och minska det ekonomiska beroendet av sina rivaler på världsarenan – som Västländerna sedan länge har eftersträvat.

Sanktionerna blir därför också till en mycket skarp varning mot Kina och klargör vilka ytterligare ekonomisk-politiska vapen som Väst har i sin arsenal för att trycka tillbaka utmaningen från den kinesiska imperialismen.

Putinregimen underskattade såväl det motstånd som de ryska styrkorna skulle möta i Ukraina som omfattningen av det ekonomiska kriget från Väst, vars regeringar förringade den ekonomiska krigföringens globala konsekvenser samt inte var medvetna om vilka krafter man hade satt igång.

Och eftersom kriget har blivit mer långvarigt än vad både Putin och Väst hade räknat med har utvecklingen tagit en vändning bortom kontroll som har likheter med de kriser och den stormaktsrivalitet som föregick första världskriget.

Sanktionerna mot Ryssland har förstärkt megatrender som avglobalisering, flytt av produktion och leverantörer, och kan utgöra början till ett paradigmskifte i världsekonomin eller vad kapitalistiska kommentatorer har beskrivit som ”en finansiell revolution” med två konkurrerande internationella valuta- och betalningssystem.

”Sanktionernas kraft bygger på USA-dollarns dominans inom handel, finansiella transaktioner och centralbanksreserver. Men genom att uttryckligen använda dollarn som vapen på detta sätt riskerar USA och dess allierade att provocera fram en motreaktion som skulle kunna underminera den amerikanska valutans och splittra det globala finansiella systemet i rivaliserande block som skulle kunna ge alla sämre förutsättningar” (Financial Times den 7 april).

Till det ska tilläggas att även om USA-imperialismen har lyckats använda kriget för att stärka sin ställning och samla övriga Västländer bakom sig hotas inte bara dollarns hegemoni, utan också nya splittringar inom ”västlägret” när den globala kapitalismen snabbt tappar fart. Även om kriget i Ukraina avslutas blir sanktionerna sannolikt kvar, åtminstone tills det blir regimskifte i Moskva, vilket Biden allt oftare hävdar är målet med att stänga ute Ryssland från den globala ekonomin. Samtidigt poängterar Biden ständigt att vi måste ”stålsätta oss inför en lång strid (mot Ryssland, men också Kina, min kommentar/PO).

Redan den första omgången av sanktioner var unika i sitt omfång och udd mot den ryska centralbanken samt bank- och finanssystemet. I ett slag blev den ryska kapitalismen mer eller mindre utestängd från det globala finanssystemet, och den ryska centralbankens alla tillgångar i USA och EU frystes. Den belgiska tankesmedjan Bruegel skriver i en kommentar:

”Vad som aldrig tidigare har hänt är samordnade åtgärder från alla G7-länder mot en centralbank, än mindre en så stor och internationellt aktiv centralbank som Rysslands centralbank. Faktum är att ingen av de 63 centralbanker som är medlemmar i Bank for International Settlements (BIS, centralbankernas samarbetsorgan) i Basel någonsin har varit föremål för finansiella sanktioner.

Förvånande nog meddelande den i vanliga fall så mjuktalande, konsensusstyrda BIS den 28 februari att man själv skulle följa sanktionerna ’i tillämpliga fall’. Detta har inget prejudikat sedan BIS grundades 1931, inte ens under andra världskriget”.

Frysningen innebär att den ryska centralbanken inte längre kan komma åt tillgångar (hundra-tals miljarder dollar) som den förvarar i centralbanker och privata institut i Väst, vilket försvårar för Putinregimen att stödja landets blödande ekonomi. Den ryska kapitalismen har också stoppats från att exportera en rad varor samtidigt och blockerats från att exempelvis importera teknologi från Väst få tillgång till teknologi.

”De omfattande finansiella sanktionerna, som avsevärt försvårar överföringen av medel till och från Ryssland, begränsar Rysslands möjligheter att betala för sin import. Dessa finansiella sanktioner har förstärkt störningar i den globala leverans- och försörjningskedjan”, skriver Bruegel den 28 mars under rubriken ”Ryssland frikopplas från världsekonomin”, vilket är en överdrift.

Sanktionerna har ännu inte slagit mot den ryska kapitalismens livlina – exporten av gas och olja. Men de har drastiskt ökat priserna på mat och energi.

USA har nu i praktiken avslutat allt ekonomiskt utbyte med Ryssland. EU, som har en mycket större handel med Ryssland än USA, har med sitt nya sanktionspaket infört sanktioner mot en femtedel av handeln med Ryssland.

EU har också beslutat att på sikt bryta beroendet av rysk olja, kol och gas. Sammanlagt får EU-länderna ungefär 27 procent av sin råolja från Ryssland och 40 procent av sin gas. Ryssland är EU:s viktigaste energileverantör. EU-ländernas regeringar är djupt splittrade och tvekar inför att utvidga sanktionerna till att också omfatta importen av fossila bränslen, med undantag för kolimporten, som ska stoppas från och med augusti i år. Splittringen kommer dock inte hindra att enskilda EU-länder beslutar att stoppa eller snabbt avveckla sin import av rysk gas och olja.

I början av april blev Litauen det första EU-landet att stoppa all rysk gasimport, och exempelvis Polens regering har aviserat att man ska göra det innan årets slut. Andra EU-länder kommer sannolikt att följa efter, även om det betyder ekonomisk kris och ransonering. Sanktionerna har medfört att den ryska kapitalismen och Putinregimen i än högre grad är beroende av exporten av olja, kol och gas. Men, som Bloomberg News skriver den 1 april: ”Inkomster från kolväten är en livlina för Rysslands ekonomi, som hjälper till att dämpa effekterna av annars stränga sanktioner och avvärja en kris i betalningsbalansen. Men även utan ett energiembargo stiger inflationen kraftigt, och landet hotas av en djup ekonomisk kris”.

Den ryska ekonomin kan krympa med så mycket som 20 procent i år. När kriget startade var Ryssland världens elfte största ekonomi, men hamnar nu på plats 20.

Arbetslösheten har redan börjat öka och bara under krigets två första veckor steg matpriserna i Ryssland med mer än 10 procent. Det börjar nu råda stor brist på bas- och teknikvaror. Och snart kommer även inkomsterna från fossila bränslen att minska när allt fler Västländer börja fasa ut sin import.

Om Putinregimen står fast vid sitt krav på att få betalt i rubel kan denna utfasning påskyndas eftersom det ger EU-regeringarna en ursäkt för att i förtid riva kontrakten. Den ekonomiska krigsföringen ”har en förmåga att tillfoga skador som kan konkurrera med de skador som militära maktmedel skulle kunna orsaka”, menade USA:s president Joe Biden i förra veckan. Men det är vanliga människor som i första hand drabbas av sanktionerna, och denna form av kollektiv bestraffning av det ryska folket spelar Putinregimen i händerna, samtidigt som de skärper alla kapitalismens globala kriser. Det understryker ytterligare behovet av att bygga ett internationalistiskt och socialistiskt motstånd mot kriget och regeringarnas alla försök att utnyttja den ryska invasionen för sina egna syften.

Proletären

Kommunistiska Partiet och antiimperialismen

Redaktionen

Proletären 13/4 2022

Kommunistiska Partiet och Proletären har fått kritik för vad en del ser som förtäckt försvar av Rysslands krig i Ukraina. Men att vi konsekvent vänder oss emot USA-imperialismen gör inte fiendens fiende till vår vän.

Kriget i Ukraina är nu inne på sin sjunde vecka, och vi matas dagligen med fruktansvärda bilder av civila offer och mänskligt lidande.

Kommunistiska Partiet fördömer självklart den ryska invasionen, det har vi gjort sedan krigets första dag. Ändå har Kommunistiska Partiet och Proletären fått kritik för vad en del uppfattar som försvar för agerandet från Ryssland och dess president Putin.

Det finns inget fog för kritiken. Att vi också ser USA:s och Natos ansvar för den större konflikten – inte för invasionen, som bara Ryssland och Putin är ansvarig för – och inte bara okritiskt förmedlar endast den ukrainska regeringens version av vedervärdiga händelser, betyder inte att vi tar den ryska sidans motanklagelser som sanning.

Däremot är det en av Proletärens uppgifter att nyansera den extremt likriktade mediebilderna och lyfta aspekter som annars inte kommer fram – som att svenska vapen gått till nazister i Azovbataljonen. I en tid när en viktig vänsterdebattör som Kajsa Ekis Ekman får sparken som ledarskribent på Dagens ETC, för att hon [visar hur en ofta citerad ukrainsk nyhetskanal](#) har kopplingar till samma nynazistiska Azovbataljon, behövs Proletären för att berätta sådant vi inte får höra annars.

Kriget i östra Ukraina började inte heller den 24 februari. Den ukrainska armén tillsammans med Azovbataljonen har i åtta år fört krig mot de så kallade folkrepublikerna i Donbass, där fler än 14.000 dödat sedan den fasciststödda kuppen i Ukraina 2014.

Med det sagt är det helt rimligt att reagera med sorg och vrede över de hemska bilderna från Ukraina, och när Proletären konsekvent pekar ut USA-imperialismens övergrepp är det förståeligt att det kan upplevas som om vi inte skulle vara lika konsekventa när det gäller USA:s rivaler.

Sedan andra världskrigets slut har USA spridit krig, död och kaos över världen i en omfattning som inget annat land kan mäta sig med. Det stämmer därför också att vi har skrivit långt mycket mer om USA-imperialismen än om till exempel det repressiva kapitalistiska ryska samhälle som Putin regerar över.

Men det handlar inte om att vi på något sätt skulle föredra den ryska kapitalismen framför den amerikanska. Därför kan det vara på sin plats att förklara Kommunistiska Partiets principiella hållning.

Anledningen till att vi främst vänder oss emot USA är inte bara att exemplen på USA-imperialismens härjningar är så oerhört många fler. Eller för att de – i motsats till Rysslands krig i Ukraina – ofta förtigs av borgerlig media. Det beror också på att den svenska borgarklassen är uppknuten till det amerikanska kapitalet.

Vår antiimperialism utgår från att huvuduppgiften för den svenska arbetarklassen är att bekämpa den svenska kapitalistklassen. Så såg kommunisterna det redan för mer hundra år sedan, och så formulerade den tyske revolutionären Karl Liebknecht det 1915 i parollen ”Huvudfienden finns på hemmaplan”, en uppfattning han fick plikta för med sitt liv.

Det var det som splittrade arbetarrörelsen under första världskriget, i en revolutionär del, som vägrade att ta ställning för ”sina” kapitalisters intressen i kriget, och en reformistisk, som menade att klasskampen fick stå tillbaka när kriget stod för dörren och istället slöt upp under de fosterländska fanorna.

Den svenska överheten har alltid fjäskat för den starkaste supermakten. Tidigare för tyskarna, men sedan andra världskrigets slut har man fullständigt underordnat sig den kapitalistiska världens ledare USA. När vi vänder oss emot den svenska borgarklassen vänder vi oss därför också emot deras herrar i Washington.

Det är den ideologiska grunden till att vi fokuserar på USA-imperialismen – vid sidan av USA:s särställning som den överlägset mest aggressiva supermakten de senaste 70 åren.

Därför skulle vi aldrig, som Vänsterpartiet och tidningen Flamman gör, ställa oss på Natosidan och förespråka att skicka svenska vapen till regeringen i Kiev, vilket är exakt vad Liebknecht propagerade mot – att sluta upp bakom de egna kapitalisterna.

Men det gör inte fiendens fiende till vår vän. Att Ryssland är i konflikt med USA-imperialismen gör inte att vi ställer oss på Rysslands sida – eller försvarar det här förödande kriget som bara är till gagn för vapenindustrin och till olycka för folket, och inte minst arbetarklassen, i såväl Ukraina som i Ryssland.

Den proletära klasståndpunkten är vad som födde vårt parti ett drygt halvsekel efter första världskriget, när det gamla maoistiska KFML splittrades och vi blev till KFML(r) – där r-et står för revolutionärerna. R-arna ställde politiken klass mot klass, och gjorde snart nog också upp med det så kallade kineseriet, den okritiska uppslutningen kring Kinas utrikespolitik.

I den andra delen av det splittrade KFML fortsatte emellertid maoisterna att blint följa Pekings ställningstaganden, och i den traditionen kan man finna dem som idag faktiskt försvarar Rysslands invasion av Ukraina enligt nämnda ”fiendens fiende”-logik.

En del som på 1970-talet kallade Sovjetunionen för ”en diktatur av Hitlertyp”, enligt propåerna från Peking – och hamnade i armarna på USA som också var Sovjets fiende – står idag istället tydligt på det kapitalistiska Rysslands sida mot samma USA.

Den moderna motsvarigheten till 70-talets maoister hittar vi hos så kallade vänsternationalister, som i sitt motstånd mot ”globalisterna” hamnar i säng med en Trumpälskande höger som vurmar för Putins socialkonservativa Ryssland.

Men det gäller inte Kommunistiska Partiet. Vi står på arbetarklassens sida och sviker inte antiimperialismen. Vi vänder oss emot den svenska borgarklassen, mot USA och Nato – och mot Rysslands krig i Ukraina.

Ett krig som bara kommer göra den ukrainska arbetarklassen än mer splittrad, underblåsa högerextremism och rysshät och försvåra enighet på klasskampens grund mellan ukrainare och etniska ryssar i Ukraina – för att själva kunna ta itu med de nazister som verkligen finns i Ukraina, vilket inte är Rysslands sak utan den ukrainska arbetarklassens. Det är långsiktigt något av det allra värsta med kriget.

För att inte tala om att Sverige med stormsteg är på väg in i Nato. En katastrof för den svenska arbetarklassen, men till glädje för det svenska monopolkapitalet med familjen Wallenberg i spetsen – som förra veckan satt i hemligt möte med Socialdemokraterna för att skynda på ett Natomedlemskap.

Vårt parti är litet, men att vi överhuvudtaget överlevt den hårda reaktionsperiod som följt efter vänstervindarna på 1970-talet beror inte så lite på att vi alltid haft klasständpunkten som kompass.

Och vi är fortfarande r-are, även om vi inte längre behöver så många bokstäver i partinamnet. Och på första maj – när vi hoppas att du kommer med oss och demonstrerar mot Nato och för fred, nedrustning och alliansfrihet – gäller fortfarande huvudparollen Röd Front – klass mot klass.